

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIEMUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa
HISTORYCZNY UKŁAD RURALISTYCZNY WRAZ Z TERENEM, NA KTÓRYM
ZNAJDUJE SIĘ ZNACZNA ILOŚĆ ZABYTKÓW ARCHEOLOGICZNYCH

2. Czas powstania
1250 r./ XIX w.

3. Miejscowość
BIEDASZKÓW WIELKI

9. Materiały graficzne

granica historycznego układu ruralistycznego

obszar, na którym znajduje się znaczna ilość zabytków archeologicznych

4. Adres (ulica, nr posesji)

OBSZAR WSI

5. Przynależność administracyjna
Województwo dolnośląskie
Powiat trzebnicki

Gmina Trzebnica

6. Współrzędne geograficzne
51°23'58"N 17°08'48"E

7. Użytkowanie obecne
MIESZKALNE, ROLNICZE

8. Stan zachowania

3

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwa wsi:

1666 r. Biadasskowo, 1787 r. Biatauske, do 1938 r. Biadauschke Gross, 1938 – 1945 Heidergrund

Nazwa wsi pochodzi prawdopodobnie od słowa biedaszek, łączonego z biedą, uboga wieś, jako wyjaśnienie podawano termin armseliger Ort.

Historia wsi:

Z dokumentów wynika, że w 1250 r. tereny, w skład którego wchodzi dzisiejsza wieś, zostały zakupione od księcia Henryka III przez opatkę klasztoru w Trzebnicy – Gertrudę. Natomiast dopiero po ponad wieku, w 1355 r. inna z opatek – Agnieszka II pozyskała dla wsi prawa sądownicze od księcia, z czasem były one powodem sporów z księżętami oleśnickimi. Sprawiedliwości siostry szukały nawet na dworze imperium, wygrywając spory o ziemię należne klasztorowi. Podobnie jak w Biedaszkowie Małym, większość mieszkańców stanowili ewangelicy z parafią w Koniowie. W opisie z 1785 r. we wsi nie wymieniano się żadnymi dóbr, poza szkołą ewangelicką i 28 zagrodami, gdzie w 14 domów zamieszkiwało 259 osób. W 1830 r. liczba mieszkańców wzrosła do 404, 7 lat później na obszarze wsi odnotowuje się obecność młyna wodnego, w spisie z 1845 r. wieś zamieszkiwała rekordowa liczba 502 mieszkańców, poza 70 domami wymieniano się młyn i 2 wiatraki. Do początku wieku liczba utrzymywała się mniej więcej w okolicach 350, by w przededniu II wojny spaść do 310 mieszkańców.

Wieś o charakterze nieregularnie rozlokowanych zagród w formach czworoboków na przodzie parceli z łąkami leśnymi, w XIX w. zagęszczona była od strony wschodniej i przy skrzyżowaniu z drogą na Trzebnicę. W początku XX w. musiały powstać nasadzenia lipowe w pobliżu krzyżujących się dróg, obecnie we wsi zachowały się jedynie fragmenty. Jeszcze w XIX w. po zachodniej stronie drogi postawiono znacznych rozmiarów gospodę z salą taneczną, przykrytą dachem naczółkowym. Pozostała zabudowa historyczna, którą w większości stanowią domy murowane, nietynkowane z pocz. XX wieku, kilka jeszcze z końca XIX.

Do miejscowości przynależały przysiółki: dobra w Janiszowie na zachód (Janischguth) oraz Trzy Chałupy (Kolonie Drei Häuser) na południowy zachód, zabudowany przez 3 czworoboczne zagrody.

Stanowiska AZP:

AZP 74-29 4/17 1. osada średniowiecze

AZP 74-29 6/19 1. osada łużycka, ślad osadnictwa kultury przeworskiej

Postulaty:

zachowanie i rewaloryzacja historycznego układu przestrzennego wsi, zachowanie historycznych zagród zlokalizowanych wzdłuż ulicy; wprowadzenie nowej zabudowy w nawiązaniu do historycznej zabudowy wiejskiej, wprowadzanie nowej zabudowy w parcelach jako uzupełnienie czworoboków, stosowanie tradycyjnych form, materiałów, dyspozycji elementów zewnętrznych na elewacjach itp.; ochrona historycznych elementów zadrzewienia

Istniejące zagrożenia:

degradacja układu poprzez wprowadzenie nieprzystającej, współczesnej zabudowy; rozbiórka i przekształcanie obiektów historycznych; wykorzystywanie niezgodnych z tradycją form i materiałów przy remontach i przebudowach obiektów, lokalizacja zabudowy w miejscach pierwotnie przeznaczonych na łąki i pastwiska lub podwórza gospodarze; wycinka historycznego zadrzewienia

Źródła:

Zimmermann F.A., Beyträge zur Beschreibung von Schlesien, t. IV, Brzeg 1785 r., s. 345,

Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego we Wrocławiu, Wytyczne konserwatorskie do planu zagospodarowania przestrzennego gminy Trzebnica, Wrocław 1992 r.

Uchwała nr XVIII/195/2000 z dn. 29 czerwca 2000 r. z późn. zm. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Trzebnica.